

Elintarvikemarkkinavaltuutettu
Livsmedelsmarknadsombudsmannen
The Food Market Ombudsman

REILUT KAUPPATAVAT LEIPOMO- JA KONDITORIA- ALALLA

Kevät 2026

Leipomo- ja konditoria-alan kauppatavat

Elintarvikemarkkina- ja valtuutetun kysely

39

Vastaajaa

~15,6%

Vastausprosentti

5.3.-10.4.2026

Kyselyn tiedonkeruu

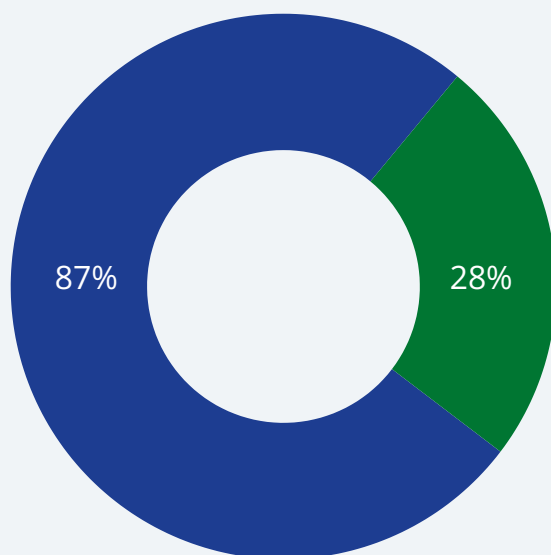
Kyselyn tausta

- Kyselyllä selvitettiin, noudatetaanko leipomo- ja konditoriatuotteiden kaupassa reiluja kauppatapoja.
- Lisäksi kartoitettiin, onko elintarvikemarkkinalaki vaikuttanut ketjun toimintaan.
- Kysely oli suunnattu leipomo- ja konditoria-alan toimijoille.
- Kysely on jatkoa vuonna 2023 toteutetulle vastaavalle kyselylle. Tuloksia on verrattu aiemman kyselyn tuloksiin, mikä mahdollistaa alan kehityksen ja muutosten analysoinnin.
- Aineistoa on analysoitu kuvailevin menetelmin.
- Kaikkia kyselyn tuloksia ei ole sisällytetty raporttiin, koska joidenkin kysymysten vastaajamäärät olivat niin pieniä, etteivät tulokset olisi olleet riittävän luotettavia.
- Elintarvikemarkkina- ja valtuutettu hyödyntää kyselyn tuloksia elintarvikeketjun hankauskohtien tunnistamisessa erityisesti leipomo- ja konditoriatuotteiden kaupassa.
- Lisäksi kyselyn tulosten perusteella kohdennetaan esimerkiksi valtuutetun antamaa ohjeistusta ja neuvontaa.

Leipomo- ja konditoria-alan kauppatavat

Elintarvikemarkkina- ja palveluvaltuutetun kysely

Kyselyn vastaajat

- tuoreiden leipomotuotteiden ja leivonnaisten valmistus
- säilyvien leipomotuotteiden ja leivonnaisten valmistus

Kyselyn vastaajien luokittelu

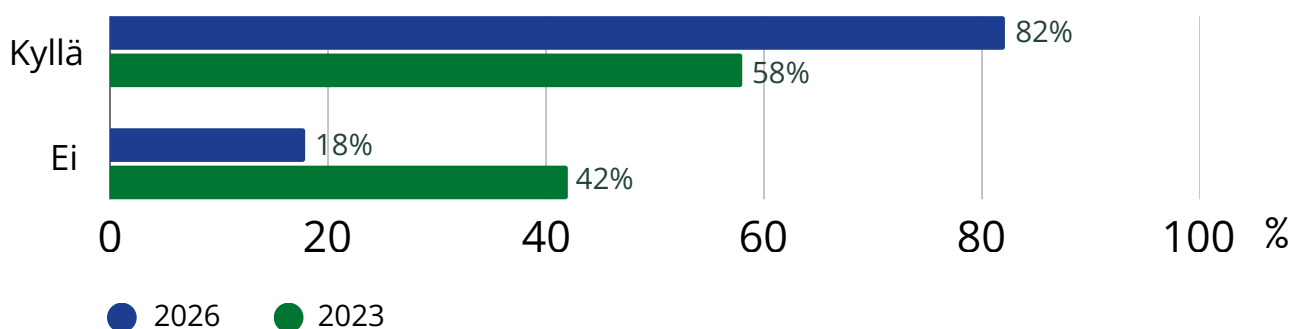
- Osassa kysymyksistä vastauksia on analysoitu yrityskoon mukaan. Yritykset jaettiin analyysia varten pieniin ja suurempiin yrityksiin liikevaihtoa ja henkilöstömäärää koskevista tiedoista muodostetun yhdistelmämuuttujan perusteella.

Elintarvikemarkkinavaltuutetun tunnettuus ja vaikuttavuus

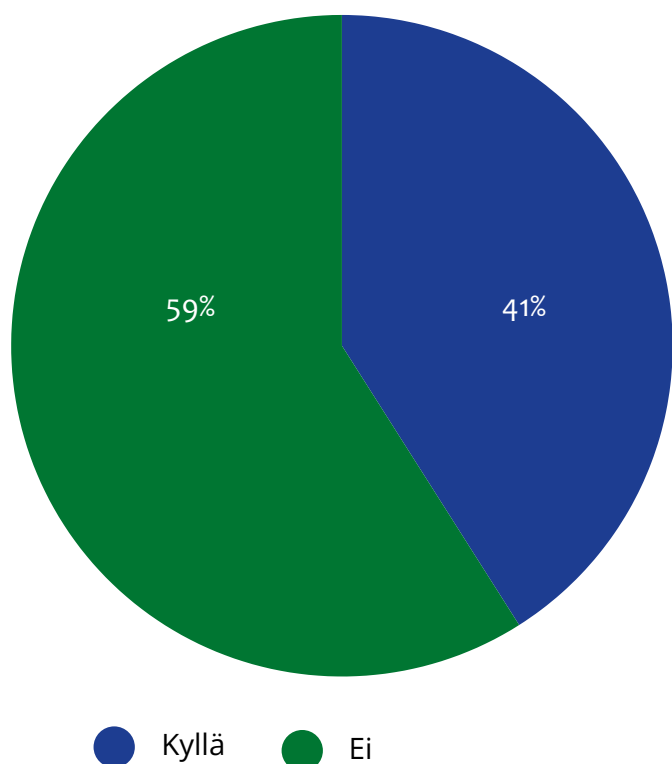
Elintarvikemarkkinavaltuutettu

Tiesitkö, että Suomessa on elintarvikemarkkinavaltuutettu?

Tietoisuus elintarvikemarkkinavaltuutetusta on kasvanut selvästi vuoden 2023 jälkeen. Tuolloin 58 prosenttia vastaajista ilmoitti tuntevensa elintarvikemarkkinavaltuutetun, kun nyt vastaava osuus on noussut 82 prosenttiin.

Tiesitkö, että elintarvikemarkkinavaltuutettu antaa elintarvikemarkkinalain säännösten soveltamista helpottavia ohjeistuksia?

Ohjeistuksien vaikuttavuus

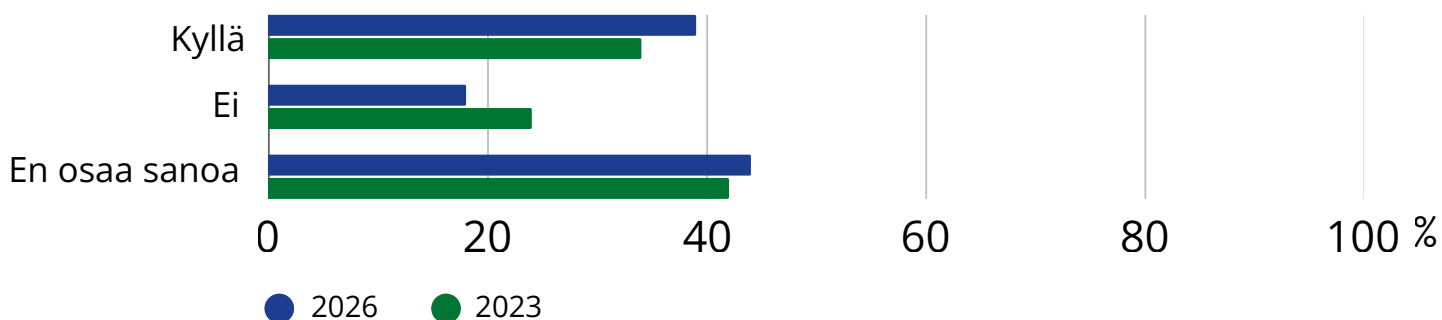
Niitä vastaajia, jotka tiesivät elintarvikemarkkinavaltuutetun antamista ohjeistuksista pyydettiin arvioimaan niiden vaikuttavuutta asteikolla 1-5 (1= ei lainkaan vaikuttava, 5= erittäin vaikuttava). Vastausten keskiarvo oli **3,81**.

Suurimmat yritykset arvioivat ohjeistusten vaikuttavuuden hieman keskimääräistä korkeammaksi (ka 3,91), kun taas pienemmät yritykset pitivät niitä hieman keskimääräistä vähemmän vaikuttavina (ka 3,0).

Elintarvikemarkkinavaltuutetun tunnettuus ja vaikuttavuus

Voisitko kuvitella tekeväsi toimenpidepyynnön elintarvikemarkkinavaltuutetulle?

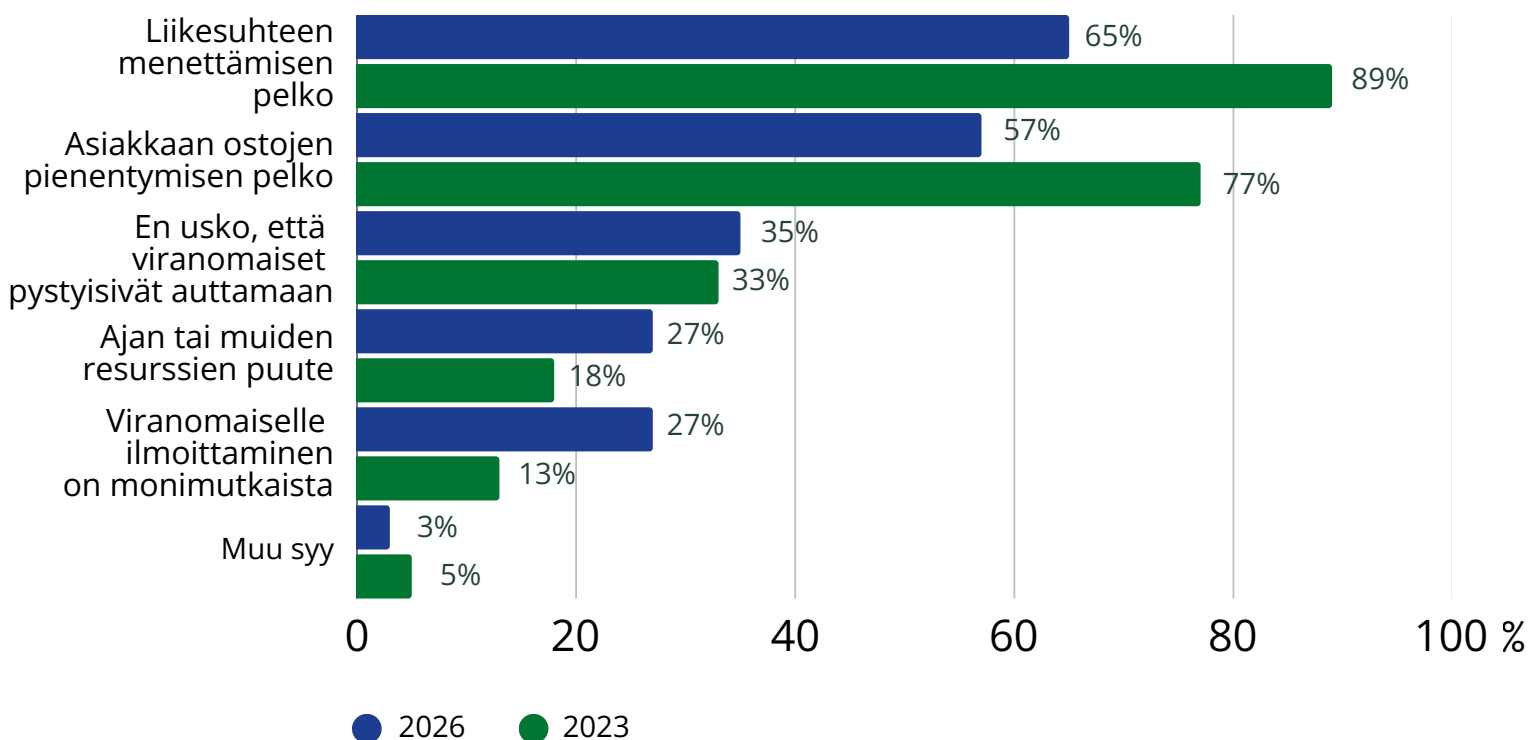
Hieman aiempaa useampi vastaaja voisi tehdä toimenpidepyynnön elintarvikemarkkinavaltuutetulle. Vuonna 2023 näin arvioi 34 prosenttia vastaajista, kun nyt osuus on noussut 39 prosenttiin.

Pienet yritykset vastasivat myöntävästi hieman useammin kuin suuremmat yritykset.

Elintarvikemarkkinavaltuutetun tunnettuus ja vaikuttavuus

Mitä esteitä toimenpidepyynnön tekemiselle elintarvikemarkkinavaltuutetulle mielestäsi voisi olla?

Pelotevaikutus on selvästi vähentynyt vuodesta 2023. Tuolloin suurimmiksi esteiksi toimenpidepyynnön tekemiselle nähtiin pelko liikesuhteen menettämisestä (89 %) sekä pelko asiakkaan ostojen vähentymisestä (77 %). Suuremmat yritykset kokevat mahdolliset kaupalliset kustotoimet pienempiä yrityksiä useammin riskiksi.

Pienemmät yritykset puolestaan luottavat vähemmän viranomaisen kykyyn auttaa tilanteissa. Lisäksi resurssien puute nousi niiden keskuudessa selvästi useammin esteeksi kuin suuremmissa yrityksissä.

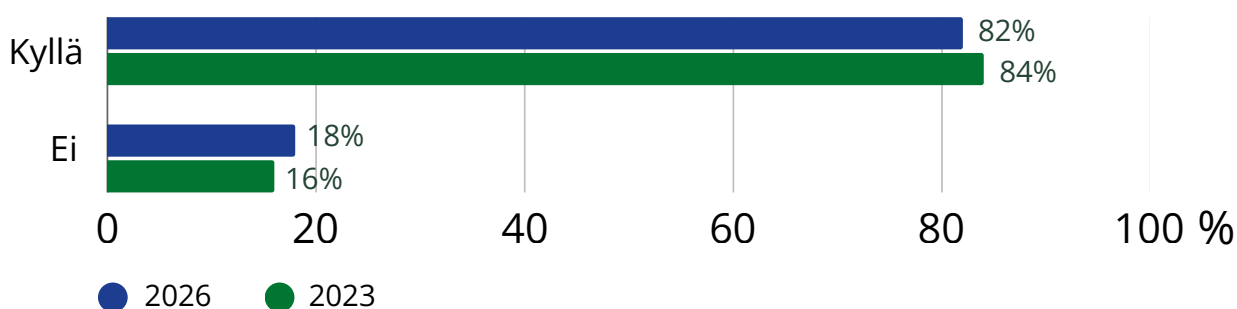
Huomionarvoista on myös, että kokemus viranomaiselle ilmoittamisen monimutkaisuudesta on lisääntynyt vuodesta 2023.

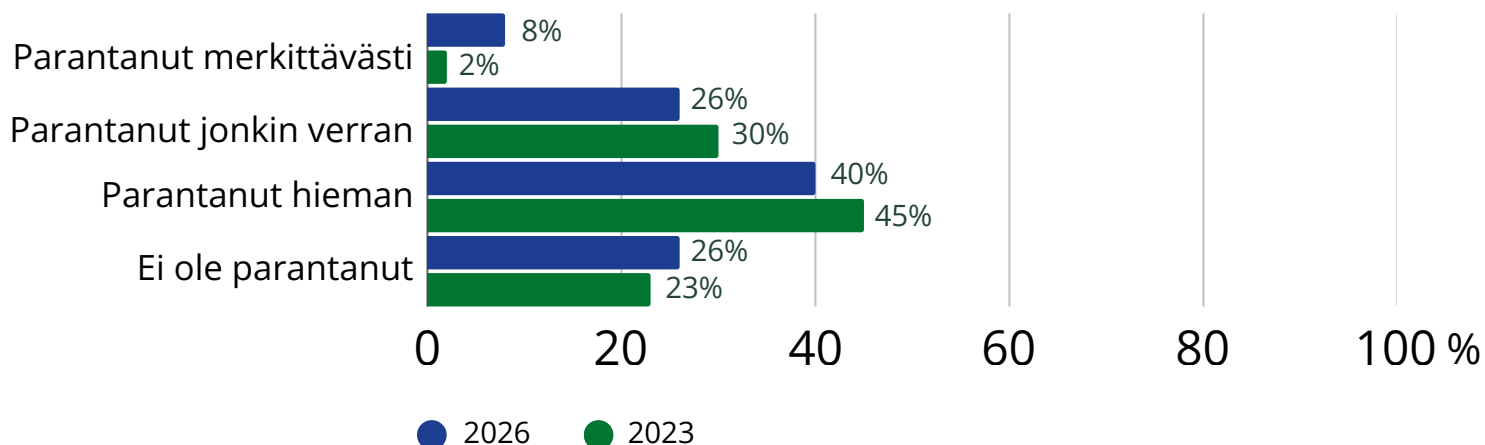
Elintarvikemarkkinalain tunnettuus ja vaikuttavuus

Elintarvikemarkkinalaki

Tiesitkö, että suomessa on elintarvikemarkkinalaki?

Onko elintarvikemarkkinalaki parantanut tavarantoimittajien asemaa ketjussa?

75 prosenttia vastaajista oli sitä mieltä, että elintarvikemarkkinalaki on parantanut tavarantoimittajan asemaa ketjussa vähintään hieman. Kuitenkin, runsas neljännes vastaajista ei koe aseman parantuneen.

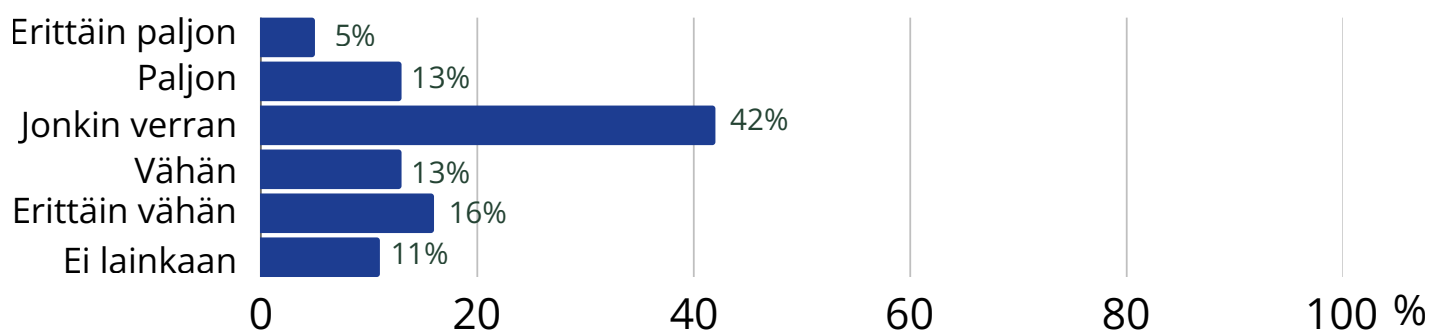
Ääreisnäkemykset ovat yleistyneet vuodesta 2023. Vain suuremmat yritykset ovat vastanneet aseman parantuneen merkittävästi. Myös ei ole parantanut vastattiin useimmin isoissa, kuin pienissä yrityksissä. Puolestaan vaihtoehtoja parantanut jonkin verran ja parantanut hieman vastattiin selvästi enemmän pienissä, kuin isoissa yrityksissä.

Leipomo- ja konditoria-alan kauppatavat

Ongelmat ja hankauskohdat

Esiintyykö leipomo- ja konditoriatuotteiden kaupassa ongelmia tai hyvien kauppatapojen vastaisia käytäntöjä?

60 prosenttia vastaajista katsoi, että leipomo- ja konditoria-alalla esiintyy vähintään jonkin verran ongelmia tai hyvien kauppatapojen vastaisia käytäntöjä. Toisaalta 11 prosenttia vastaajista arvioi, ettei alalla esiinny näitä lainkaan.

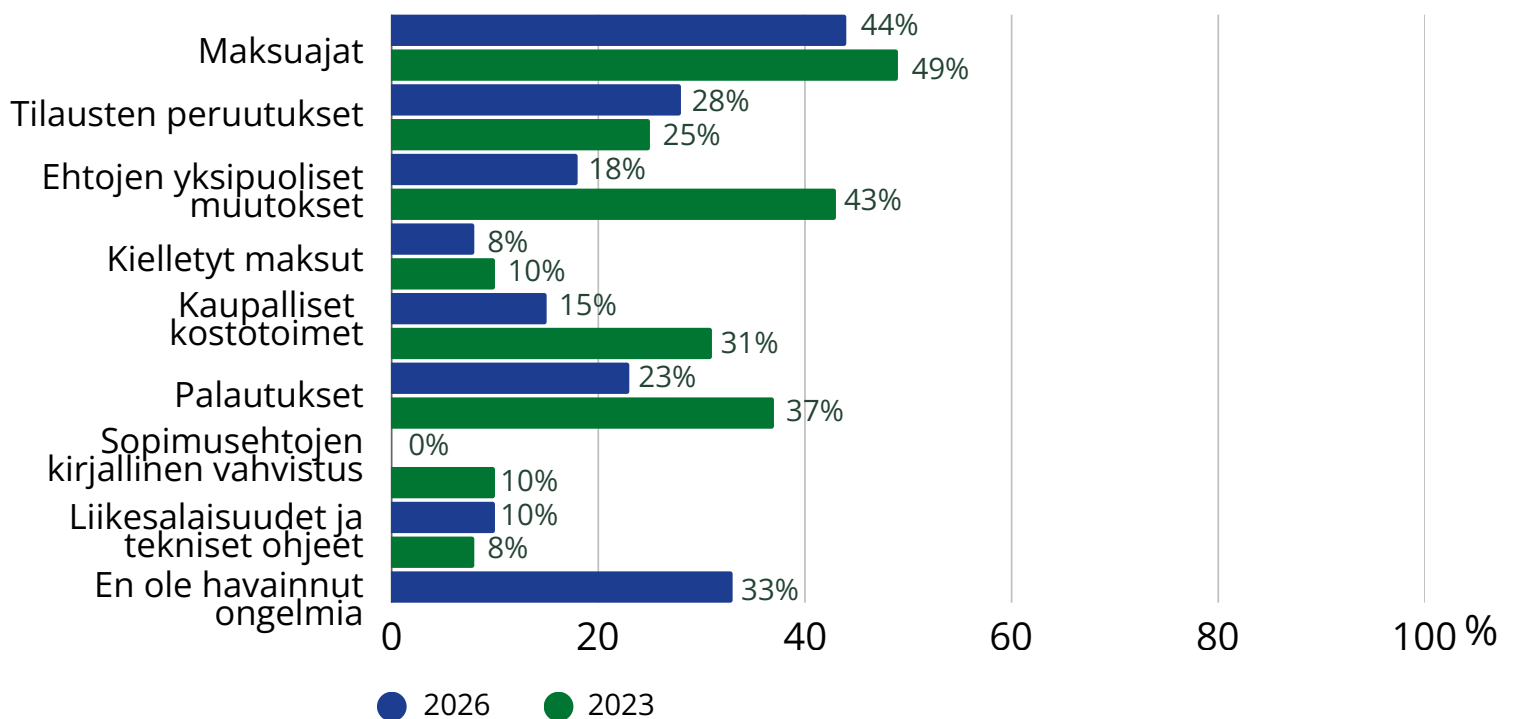
Pienet yritykset näkevät ongelmia hieman vähemmän kuin suuremmat yritykset.

Leipomo- ja konditoria-alan kauppatavat

Ongelmat ja hankauskohdat

Millä osa-alueella olet kohdannut ongelmia tai hyvien kauppatapojen vastaisia käytäntöjä viimeisen 12 kuukauden aikana?

Erytisesti ehtojen yksipuolisiin muutoksiin, kaupallisiin kostotoimiin ja palautuksiin liittyvät ongelmat ovat vähentyneet selkeästi vuodesta 2023.

Toimitussopimusten ehtojen kirjalliseen vahvistamiseen liittyvät ongelmat ovat vähentyneet, jopa poistuneet kokonaan. Myös maksuaikoihin liittyvät ongelmat ovat vähentyneet jossain määrin.

Suuremmat yritykset ovat kokeneet ongelmia etenkin tilausten peruutuksiin, ehtojen yksipuolisiin muutoksiin, kiellettyihin maksuihin ja kaupallisiin kostotoimiin liittyen useammin kuin pienemmät yritykset.

Pienet yritykset ovat selvästi suurempia yrityksiä useammin vastanneet, etteivät ole havainneet ongelmia lainkaan.

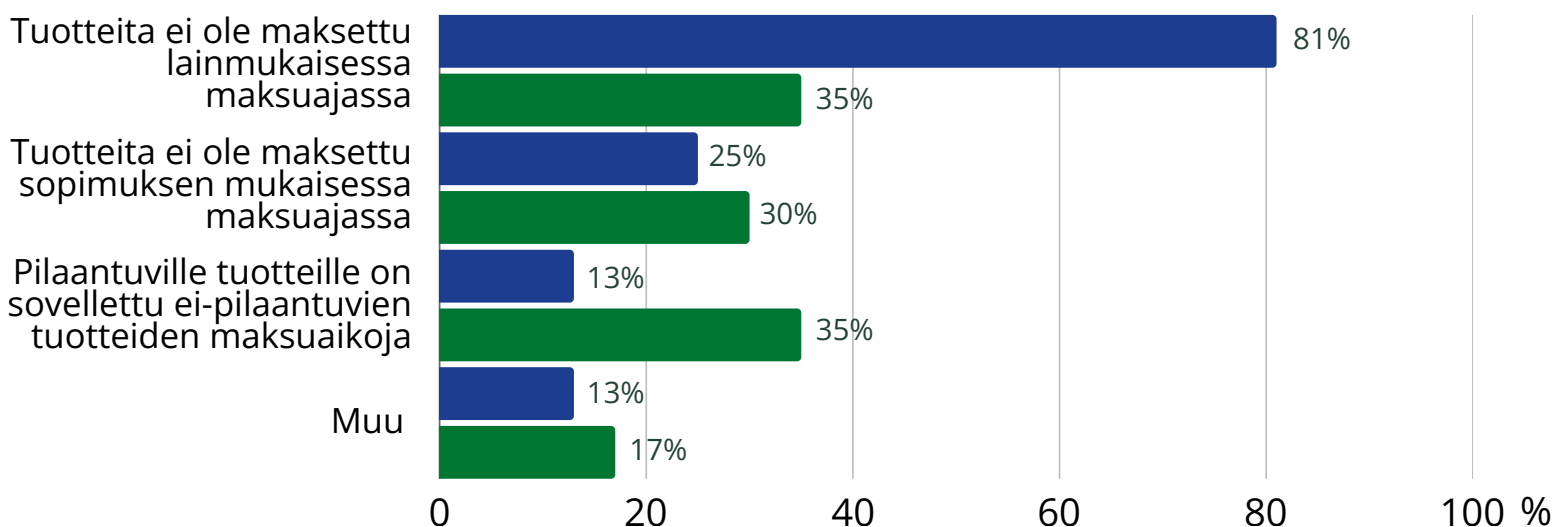

Leipomo- ja konditoria-alan kauppatavat

Maksuajat

i Elintarvikemarkkinalain pääsäännön mukaan maksuaika tulee lähtökohtaisesti olla 14 päivää, mutta tietyin edellytyksin voidaan sopia myös pidemmästä maksuajasta.

Minkälaisia maksuaikoihin liittyviä ongelmia tai hyvien kauppatapojen vastaisia käytäntöjä olet kohdannut viimeisen 12 kuukauden aikana?

Elintarvikemarkkinalain pääsäännön mukaan maksuaika tulee lähtökohtaisesti olla 14 päivää, mutta tietyin edellytyksin voidaan sopia myös pidemmästä maksuajasta.

Kyselyn vastausten mukaan lainmukaisten maksuaikojen noudattamiseen liittyvät ongelmat ovat kasvaneet rajusti vuodesta 2023, kun taas muiden maksuaikoihin liittyvien ongelmien on arvioitu vähentyneen.

Yrityskoolla ei ollut juurikaan vaikutusta vastauksiin.

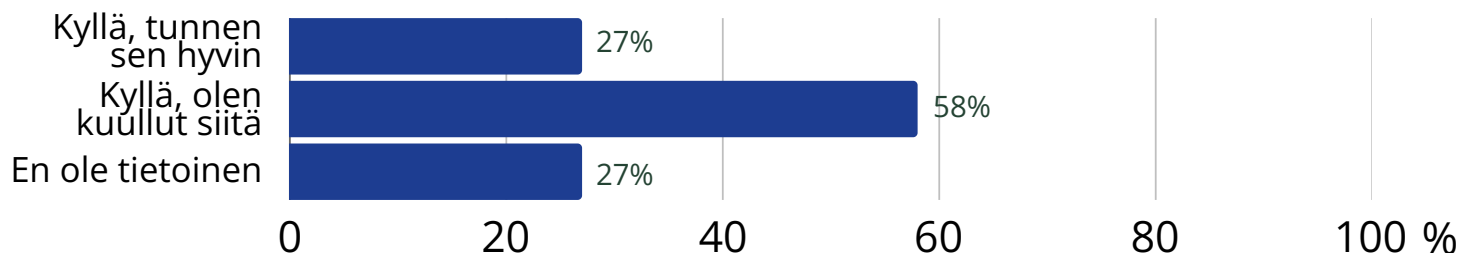

Leipomo- ja konditoria-alan kauppatavat

Palautukset

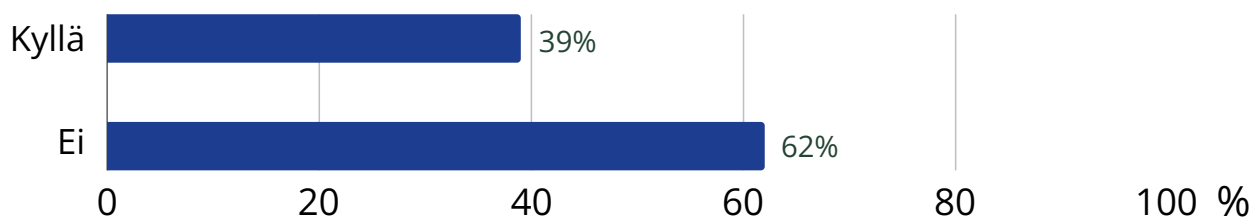
i 1.5.2023 elintarvikemarkkinalakiin lisättiin palautuksia koskeva tiukennus, jonka mukaan ostaja ei saa palauttaa myymättä jääneitä maataloustuotteita tai elintarvikkeita tavarantoimittajalle maksamatta niistä tai niiden hävittämisestä. Tästä säännöksestä on mahdollista poiketa uutuustuotteiden, eli sellaisten tuotteiden osalta, jotka eivät ennen ole olleet tavarantoimittajan valikoimissa. Säännöksestä poikkeamisen on kuitenkin tapahduttava tavarantoimittajan aloitteesta.

Oletko tietoinen elintarvikemarkkinalain muutoksesta, joka kieltää elintarvikkeiden palauttamisen?

Suuremmat yritykset olivat pienempiä paremmin tietoisia elintarvikemarkkinalakiin 2023 tehdystä muutoksesta, joka liittyi myymättä jääneiden tuotteiden palautukseen. Pienemmistä yrityksistä yksikään ei vastannut tuntevensa lakimuutosta hyvin.

Tiesitkö, että elintarvikemarkkinavaltuutettu on julkaissut ohjeen palautussäännösten soveltamisesta?

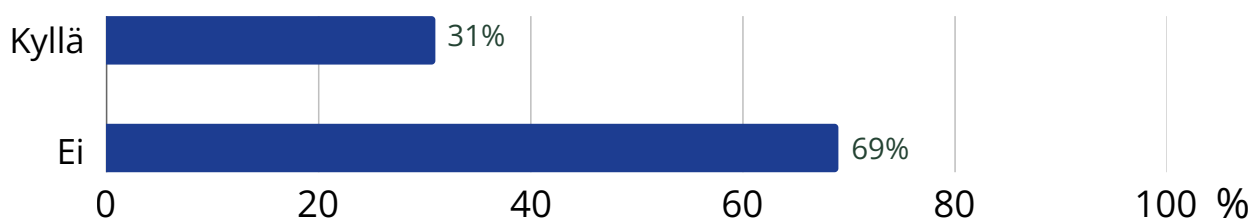

Leipomo- ja konditoria-alan kauppatavat

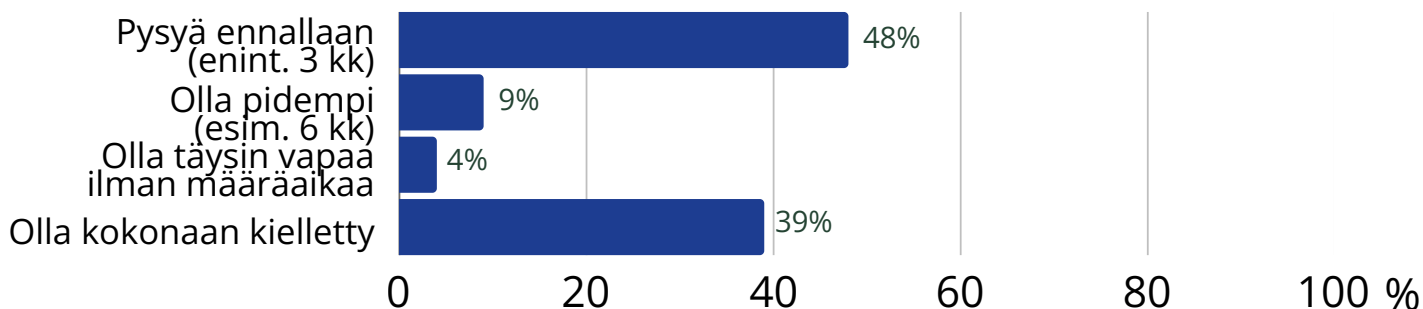
Palautukset

Onko yrityksessäsi hyödynnetty kolmen kuukauden palautuskäytännön poikkeusmahdollisuutta?

Suuremmat yritykset ovat hyödyntäneet palautuskäytännön poikkeusmahdollisuutta selvästi enemmän, kuin pienemmät yritykset.

Pitäisikö uutuustuotteita koskevan palautuskäytännön poikkeusmahdollisuuden mielestäsi...

48 prosenttia kyselyyn vastanneista oli sitä mieltä, että palautuskäytännön poikkeussäännön pitäisi pysyä ennallaan. Kyselyn vastaajat eivät kannata pidempää poikkeusaikaa, saati täysin vapaata poikkeamista palautuskäytännöstä.

Kuitenkin, 39 prosenttia kyselyyn vastanneista kannatti palautuskiellon kieltämistä kokonaan. Pienemmät yritykset olivat selvästi kriittisempiä palautusoikeuden poikkeamismahdollisuutta kohtaan: yli puolet pienistä yrityksistä haluaisi kieltää palautuskäytännön poikkeamismahdollisuuden kokonaan.

Leipomo- ja konditoria-alan kauppatavat

Muut ongelmat ja haasteet

i Osassa avoimia vastauksia tuotiin esiin ilmiöitä, joita on kohdannut vain pieni osa vastaajista. Havainnot on kuitenkin esitetty raportissa, sillä yksittäisetkin tapaukset voivat olla merkittäviä ja ne havainnollistavat vastaajien kokemien ongelmien luonnetta.

Muita kyselyssä esiin tulleita haasteita (avoimet vastaukset)

Tilausten peruutukset

- Tilausmääriä vähennetään yksipuolisesti ennakkoon sovitusta määrästä. Tällä voi olla vaikutusta myös hintaan, sillä hinta on voitu sopia hankintasopimuksessa volyymin mukaan. Tilausmäärien vähentämisen seurauksena volyymit eivät toteudu, mutta hinta pysyy sovittuna.
- Pahimmillaan tilausten peruutukset saattavat tulla vain 1-2 päivää ennen sovittua toimitusajankohtaa.

Liikesalaisuudet ja tekniset ohjeet

- Epäily siitä, että hinnoitteluinfoa on vuodettu neuvotteluosapuolien ulkopuolelle.
- Tavarantoimittajalta on saatettu pyytää tietoa tuotteen tarkoista valmistuskustannuksista tai yksittäisen tuotteen aikaan sidotusta valmistuskapasiteetista.

Hävikitakuu

- Osa vastaajista kertoi, että ostajat noudattavat edelleen niin sanottua hävikkitakuuta, jossa ostaja maksaa vain myydyistä tuotteista.
- Pidettiin myös epäreiluna, että isot toimijat voivat hyödyntää hävikkitakuuta ns. laillisesti, jos ovat ostajaa isompia. Tämä voi johtaa siihen, että ostajien on kannattavaa suosia vain isompia tavarantoimittajia.

Yhteenveto ja johtopäätökset

Elintarvikemarkkinalain ja -valtuutetun tunnettuus

- Elintarvikemarkkinavaltuutetun tunnettuus on lisääntynyt selvästi vuodesta 2023. Elintarvikemarkkinalain tunnettuus on pysynyt ennallaan. Vuoden 2026 kyselyssä valtuutettu tunnettiin yhtä hyvin, kuin elintarvikemarkkinalaki, kun vuoden 2023 kyselyssä laki tunnettiin selvästi valtuutettua paremmin.

Elintarvikemarkkinalain vaikuttavuus

- Kolme neljästä vastaajasta katsoo, että elintarvikemarkkinalaki on parantanut tavarantoimittajien asemaa elintarvikeketjussa ainakin jonkin verran. Näin vastanneiden osuus on kuitenkin hieman pienentynyt vuodesta 2023.

Alan kauppatavat

- 60 prosenttia vastaajista kokee, että leipomo- ja konditoria-alan kauppatavoissa on vähintään jonkin verran ongelmia.
- Ehtojen yksipuolisiin muutoksiin, kaupallisiin kustotoimiin ja palautuksiin liittyvät ongelmat ovat vähentyneet selkeästi vuodesta 2023.
- Myös maksuaikoihin liittyvät ongelmat ovat vähentyneet havaittavasti. Maksuaikoihin liittyvistä ongelmista 81 prosenttia vastasi kohdanneensa etenkin lainmukaisiin maksuaikoihin liittyviä ongelmia.
- Vuoden 2023 kyselyyn verrattuna kauppatapojen voidaan tulkita kehittyneen jossain määrin parempaan suuntaan.

Yhteenveto ja johtopäätökset

Ohjeistukset

- Elintarvikemarkkinavaltuutetun antamat ohjeistukset tunnettiin selvästi lakia ja valtuutettua huonommin: vain 41 prosenttia kyselyyn vastanneista tiesi valtuutetun antamista ohjeistuksista.
- Pienet yritykset vastasivat kokevansa ohjeet vähemmän hyödyllisiksi, kuin isommat yritykset.

Toimenpidepyynnöt

- Pelotevaikute toimenpidepyynnön seurauksista on pienentynyt vuodesta 2023, mutta on silti edelleen merkittävä. Isot yritykset pelkäävät vastausten mukaan kaupallisia kostotoimia enemmän, kuin pienet yritykset.
- Yli kaksi kertaa suurempi osuus vastaajista koki viranomaisille ilmoittamisen monimutkaisuuden esteenä toimenpidepyynnön jättämiselle verrattuna vuoteen 2023.

Mitä seuraavaksi?

Ohjeistuksien tunnettuuden lisääminen

- Elintarvikemarkkinavaltuutetun toimiston tulee jatkossa kiinnittää paremmin huomiota siihen, että yhä useampi toimija tietäisi valtuutetun antamista ohjeistuksista.
- Ohjeistuksien hyödyllisyyttä etenkin pienemmille yrityksille on arvioitava ja tehtävä tarvittavat toimenpiteet, että jatkossa myös pienet yritykset kokisivat valtuutetun antamat ohjeistukset hyödyllisiksi.

Toimenpidepyyntöprosessin selkeyttäminen

- Viestintää tehostetaan alan toimijoille toimenpidepyynnön tekemisestä sekä muista epävirallisemmista keinoista saattaa epäkohtia elintarvikemarkkinavaltuutetun tietoon.
- Lisäksi selvitetään tarkemmin, miksi toimenpidepyyntöprosessi koetaan monimutkaisena.

Lisätietoja

Lisätietoja kyselystä ja sen tuloksista voi pyytää Elintarvikemarkkinavaltuutetun toimistosta sähköpostitse osoitteesta [etmv\(at\)etmv.fi](mailto:etmv(at)etmv.fi) tai puhelimitse numerosta 029 520 55 33.

Tilaa uutiskirjeemme QR-koodin kautta tai osoitteesta elintarvikemarkkinat.fi

**Elintarvikemarkkinavaltuutettu
Livsmedelsmarknadsombudsmannen
The Food Market Ombudsman**

Elintarvikemarkkinavaltuutetun toimisto / PL 100 / 00027 RUOKAVIRASTO
Livsmedelsmarknadsombudsmannens byrå / PB 100 / 00027 LIVSMEDELSVERKET
The Office of the Food Market Ombudsman / P.O. Box 100 / FI-00027 FINNISH FOOD AUTHORITY
+358 29 520 55 33 / etmv@etmv.fi

 Elintarvikemarkkinavaltuutetun toimisto - The Office of the Food Market Ombudsman